

ГЕОЕКОНОМІЧНІ ПРІОРИТЕТИ УКРАЇНИ

GEO-ECONOMIC PRIORITIES OF UKRAINE

У статті розглянуто історію виникнення геоелекономіки як науки, її розвиток та тісний взаємозв'язок з Україною. Визначено основні проблеми держави в геоелекономічній політиці. Цими проблемами є багатовекторність політики, залежність і від Сходу, і від Заходу, позаблоковість, відсутність геоелекономічної стратегії тощо. Оскільки Україна однією з перших підписала угоду про Партнерство і Співробітництво з ЄС 16 червня 1994 року, у якій було анонсовано посилення співпраці між Україною та ЄС та створення зони вільної торгівлі, то нині актуальним є питання створення зони вільної торгівлі та входження країни до ЄС. Також необхідно переглянути та створити нову «Стратегію інтеграції України до ЄС», адже стратегія, розрахована до 2007 року, давно завершилася, а нові стратегії виявилися неефективними. Проаналізовано основні індексні показники та порівняно з показниками сусідніх держав. На основі порівняння індексів з показниками сусідніх держав зроблено висновки про стан економіки в Україні. Перераховано критерії, які необхідні для участі в економічному та валютному союзі (ЄВС), та порівняно значення цих критеріїв в Україні з необхідними мінімальними значеннями. Запропоновано слідувати одному вектору розвитку – європейській інтеграції, що був визнаний пріоритетним вектором. Проте необхідно не забувати про партнерство з іншими світовими блоками та державами.

Ключові слова: геоелекономіка, геоелекономічний розвиток, євроінтеграція, індекси глобальних економічних рейтингів, економічний та валютний союз, геоелекономічні пріоритети.

В статті рассмотрена история возникновения геоэкономики как науки, ее развитие

и тесная взаимосвязь с Украиной. Определены основные проблемы государства в геоэкономической политике. Этими проблемами являются многовекторность политики, зависимость и от Востока, и от Запада, внеблоковость, отсутствие геоэкономической стратегии и тому подобное. Поскольку Украина одной из первых подписала соглашение о партнерстве и сотрудничестве с ЕС 16 июня 1994 года, в котором было анонсировано усиление сотрудничества между Украиной и ЕС и создание зоны свободной торговли, то на сегодня актуальным является вопрос создания зоны свободной торговли и вхождения страны в ЕС. Также необходимо пересмотреть и создать новую «Стратегию интеграции Украины в ЕС», ведь стратегия, рассчитанная до 2007 года, давно завершилась, а новые стратегии оказались неэффективными. Проанализированы основные индексные показатели по сравнению с показателями соседних государств сделаны выводы о состоянии экономики в Украине. Перечислены критерии, необходимые для участия в экономическом и валютном союзе (ЭВС), и сравнено значения этих критериев в Украине с необходимыми минимальными значениями. Предложено следовать одному вектору развития – европейской интеграции, был признан приоритетным вектором. Однако, необходимо не забывать о партнерстве с другими мировыми блоками и государствами.

Ключевые слова: геоэкономика, геоэкономическая политика, геоэкономическое развитие, евроинтеграция, индексы глобальных экономических рейтингов, экономический и валютный союз, геоэкономические приоритеты.

УДК 330.101

Танасієнко Н.П.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічної теорії
Хмельницький національний
університет

Федорчук М.В.

магістр
Хмельницький національний
університет

The article deals with the history of the emergence of geoeconomics as a science, its development and close interconnection with Ukraine. The basic problems of the state in geoeconomic politics are determined. These problems are multidirectional policies, dependence on both the East and the West, non-alignment, lack of geo-economic strategy, and so on. The main indexes are analyzed and compared with the indicators of neighboring states. Based on the comparison of indexes with neighboring states and countries of the former CIS, are made conclusions about the state of the economy in Ukraine. The criteria for participation in the Economic and Monetary Union (EMU) are listed, and the comparative significance of these criteria in Ukraine with the necessary minimum values are given. In general, Ukraine's national interests in the field of external relations can be divided into 3 main groups, such as: strategic, geopolitical and geo-economic interests related to ensuring the national security of Ukraine, recognition and protection of its independence; economic interests, which manifest themselves in the desire of the state to integrate into the world economy; regional, subregional, and local interests. It is proposed to follow one vector of development – European integration, which was recognized as a priority vector. Nevertheless, we must not forget about partnership with other world blocs and states. When choosing national priorities in integration processes and geo-economic policy, the following factors should be taken into account: the real possibilities of the domestic economy; the specifics of production and resource potential; the situation of the domestic market; peculiarities of the branch and regional structure, etc. It is also recommended that an active and flexible foreign policy be pursued in such areas as strengthening and developing bilateral relations, strengthening relations with the EU and expanding participation in European regional cooperation, active membership of the United Nations and other international organizations, strengthening cooperation with the USA, China and India.

Key words: geoeconomics, geoeconomic policy, geoeconomic development, eurointegration, indices of global economic ratings, economic and monetary union, geo-economic priorities.

Постановка проблеми. З часу здобуття Україною незалежності у держави не було чіткої стратегії щодо геоелекономічної політики. Ще до початку зміни Україною своєї геоелекономічної політики у зв'язку з подіями на сході країни, держава не мала поняття, який вектор обрати та куди рухатися далі, а головним принципом були намагання досягти багатовекторної співпраці з ЄС та Заходом в економічній, політичній, та військовій сфері при повній

залежності від Росії, в тому числі, виробництва, яке було орієнтоване на ринки країн СНД.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загалом геоелекономіка є відносно новим напрямом, який нещодавно зародився. Сам напрям почав формуватися лише у 90-ті роки ХХ століття. Його автором став Едвард Люттвак, американець, який на той час був консультантом Ради з національної безпеки. Оскільки холодна війна між СРСР та

США не припинялася, а лише заморожувалась на деякий час, то з розвитком економіки Едвард Люттвак констатував, що геополітика поступово починає переходити в геоekonomіку, таким чином, конкуренція великих держав за право бути найсильнішою у світі почала переходити з воєнної у економічну сферу. Паралельно в Європі почала формуватися власна думка щодо геоekonomіки, яка мала незначні відмінності від американської. Так, італійська геоekonomічна думка розпочалася з 1991 року з праці генерала Карла Жана, який опублікував статтю «Геоekonomіка. Інструментарій, стратегія і тактика». Окрім нього, над новим напрямом працювали П. Савоне, С. Сіоре, Ф. Бруні Рочча. Італійці визначали геоekonomіку як дисципліну, де головними діючими особами є держави. В Україні з часів здобуття незалежності дослідженням і вирішенням проблем геоekonomіки займалися В.О. Дергачов, О.С. Осельська, В.Є. Новицький В.Є. та інші.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення розвитку української геоekonomічної думки з часів незалежності і донині, а також пріоритети в геоekonomіці України натеper та проблеми, які перешкоджають реалізації геоekonomічної стратегії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для початку необхідно чітко визначити, що таке геоekonomіка. Визначень є досить багато, проте незаперечним є той факт, що геоekonomіка виникла у 90-х роках ХХ століття як нове русло у геополітиці. Одні джерела говорять, що геоekonomіка – це концептуальні принципи, що відображають інтерпретацію глобального світу крізь систему економічних атрибутів. Другий варіант визначення геоekonomіки – винесена за національні межі система економічних атрибутів та економічних відносин, що визначають контур глобального економічного простору, у якому розгортаються світові економічні процеси [1]. В останні роки також виник термін «геоekonomічна політика», під яким розуміють комплекс дій, який спрямований на встановлення вигідних торговельно-економічних зв'язків та покращення умов світової економічної інтеграції країн. У зв'язку з цим предметом геоekonomіки є не сукупність національних економік, а нова наднаціональна економічна популяція. Механізми функціонування геоekonomіки зумовлені такими факторами: модифікацією товарного виробництва через глобалізацію виробничо-інвестиційного співробітництва; формуванням у надрах світового господарства інтернаціоналізованих відтворювальних циклів; формуванням нової фінансової системи – так званих геофінансів.

Для України становлення незалежності збіглося в часі з появою геоekonomіки. Після здобуття незалежності визначення геоekonomічної політики країни стало одним із найгостріших питань в розвитку держави. Геоekonomічна політика є важливим

фактором у виборі ефективної національної геоekonomічної моделі, що означає побудову ефективного співробітництва з тими чи іншими країнами та можливу переорієнтацію економіки. Визначення пріоритетів геоekonomічного розвитку країни має спиратися на особливості зовнішньої економічної політики держави, орієнтації економіки країни на відповідний ринок, розвиненість міжнародних ринків, можливість залучення інвестицій та ділових партнерів в державу, особливостей міжнародного руху капіталів, валютних операцій тощо.

Головним економіко-правовим документом, який регламентує розвиток зовнішньоекономічної політики України і, відповідно, включення її до системи світового господарства є Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», який був прийнятий в квітні 1991 року [3]. У законі прописано, що народ України має виключне право самостійно та незалежно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність на території України, керуючись законами України. Сам закон за багато часу зазнав безліч поправок, проте, загалом в Законі детально викладено принципи зовнішньоекономічної діяльності, а також чинні права та обов'язки суб'єктів міжнародних економічних відносин, тощо.

З одного боку, Україна не відмовлялась від співпраці з країнами СНД, з іншого боку, Україна визначила своїм пріоритетом інтеграцію у світове господарство і поставила перед собою ціль стати повноправним членом ЄС. Таким чином, Україна першою з країн колишнього СРСР уклала угоду про Партнерство і Співробітництво з ЄС 16 червня 1994 року. В самій угоді було прописано, що до початку нового століття має значно посилитися співпраця між країнами ЄС так Україною, утворення у майбутньому зони вільної торгівлі, проте не було ніяких гарантій та визначених термінів вступу України до ЄС. У 1994–1996 роках в ЄС було ухвалено Спільну позицію щодо України, яка в основному підтримувала незалежність України, територіальну цілісність країни, виступала за економічні та демократичні перетворення в ній, а також схвалювала інтеграцію України до світової економіки. 1 березня 1998 року набула чинності Угода про Партнерство та Співробітництво, а 11 червня 1998 року за Указом Президента України було затверджено першу «Стратегію інтеграції України до ЄС», що була розрахована до 2007 року. Проте водночас Україна розвивала інтеграційні процеси з країнами СНД, що вилалося в наміри утворити Єдиний Економічний Простір країнами бывшего СРСР, в тому числі й Україною. Як відомо, не буває успішної інтеграції одночасно в декілька економічних просторів, найуспішнішим варіантом є вибір одного економічного простору та співпраця з іншими. Через довге балансування України та відсутність чіткого вибору назріло невдоволення в суспільстві, яке в

більшості було за інтеграцію в ЄС, що вилилося в Революцію 2014 року. У зв'язку з подіями цього ж року було прийнято рішення про швидке підписання Асоціації з ЄС та відмову від співпраці з Росією та Єдиним Економічним Простором.

Через орієнтованість економіки України на країни СНД, зникнення великих виробничих заводів через їх банкрутство, закриття, та інші причини Україна втратила багато часу в розвитку. Проблема переорієнтації економіки постала з часів формування незалежності України. До 2014 року економіка була орієнтована на Росію, і у зв'язку з переорієнтацією своєї економіки та вибором європейської інтеграції економіка нашої держави переживає болючий процес трансформації. Нині Україна з Молдовою змінюється місцями в рейтингу найбідніших країн Європи за рівнем ВВП на душу населення. Для прикладу, ВВП у Люксембурзі на душу населення перевищує ВВП в Україні в 25 разів, в Німеччині – в 17 разів, в Польщі – в 6 разів (дані МВФ). Причини такого низького рівня ВВП в Україні можна поділити на об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивними причинами є залежність від економіки сусідньої Росії. Нині діє заборона, точніше, обмеження на торгівлю з РФ та експорт-імпорт товарів у цю державу. У зв'язку з цим у країні різко зменшився експорт та підвищився імпорт більш дорожчої продукції. Іншою об'єктивною причиною є те, що країна не встигла відійти від кризи 2008 року, як почалася нова, внутрішня криза. Іншою об'єктивною причиною є бойові дії на Сході країни, які спричинили багато проблем в економіці. По-перше, Україна втратила потужний паливно-енергетичний комплекс Донбасу, адже велика частина шахт та підприємств перебуває на непідконтрольній країні території. По-друге, ця ситуація погіршила і так не найкращий інвестиційний клімат в країні. І, по-третє, ця ситуація перешкоджає інтеграції України в простір ЄС та поступовому вступу в НАТО.

Суб'єктивними причинами низького рівня ВВП в країні є недостатній темп реформ, відсутність широкої співпраці з потенційними інвесторами, відсутність реформ та зменшення податкового навантаження для покращення інвестиційного клімату, великий рівень тіньової економіки, відсутність розгорнутого рекламування товарів за кордоном, які виробляються в Україні, порівняно невелика кількість виробництва готової продукції у порівнянні з продажем первинної сировини. Питання геоекономічної політики держави та пріоритети тісно пов'язані з інтеграцією України в Європейську структури. Євроінтеграція – ключовий вибір України, який посідає особливе місце серед її зовнішньополітичних пріоритетів. На XVII саміті Україна-ЄС Президент України Петро Порошенко наголосив, що перспектива членства у ЄС є ключовим стратегічним орієнтиром українських праг-

нень до перетворень і ключовою метою, заради яких проводяться реформи [4]. Для України це шанс на модернізацію технологічної відсталості, залучення нових надсучасних технологій та світових інвестицій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, переорієнтацію виробництва на європейський ринок та вихід на світові ринки.

Співпраця та інтеграція України до ЄС є вигідною насамперед для України, насамперед для отримання грантів, фінансової, технологічної допомоги. Також, після послаблення економічних відносин з Росією ЄС є найбільшим торговельним партнером України. Також є перспектива торгівлі з країнами ЄС, адже було підписано відповідний договір про Торгівлю з країнами Союзу. Проте для цього нашої продукції потрібно вийти на принципово новий рівень якості. Крім того, що вітчизняному товаровиробнику потрібен час, бажання та технології для переорієнтації продукції на європейський ринок, є й проблема, яку наша держава поки не може узгодити з Європейським Союзом, а саме стандартизація та сертифікація товарів та продукції. Кінцевою стратегічною метою України є приєднання до Європейського Союзу.

Проте для успішної реалізації стратегічної мети інтеграції та кінцевого вступу у ЄС Україні необхідно вирішити низку серйозних проблем. До цих проблем можна віднести:

- неефективність системи державного управління. Про цю проблему говорять досить давно, як міжнародні експерти, так і внутрішні. Насамперед, це пов'язано з високим рівнем бюрократизації в країні та низьким рівнем компетенції чиновників;

- неререформованість державної системи управління, повільний процес проведення реформ. Досі відкритим залишається питання про імпічмент Президента, про низку конституційних реформ, подальшу реформацію судів та проведення судової реформи, низку економічних реформ. До того ж, багато з нині вже проведених реформ виявились неефективними чи такими, що не відповідають вимогам, які були поставлені ЄС;

- одна з найбільших та вічних проблем – корумпованість абсолютно всіх органів судової, виконавчої та законодавчої влади. Незважаючи на велику кількість антикорупційних органів, створення НАБУ, проблема нікуди не зникла, тож виникає питання про реформу, розпуск чи переатестацію працівників Прокуратури та СБУ.

Як відзначають експерти, окрім описаних вище проблем, у п'ятірку топ-проблем ввійшли також такі [5]:

- ситуація на Донбасі, і не лише в плані військового конфлікту, а й у плані економічних втрат та громадського настрою;

- високий рівень корупції не лише в органах державної влади, але й у суспільстві;

– неефективна політика інформування населення щодо євроінтеграції – суспільство мало знає, що для України може дати інтеграція в європейський простір, які популярні чи непопулярні реформи слід провести та які все ж стоять вимоги перед Україною для успішної євроінтеграції;

– відсутність консенсусу у політикумі – насамперед причиною в цьому є діяльність ВР України, де представлена велика кількість партій, яка не стільки колективно працює, скільки нав'язує власні інтереси, тобто, проблема багатопартійності;

– соціально-економічні проблеми.

Не варто виключати і зовнішніх проблем євроінтеграції України, серед яких найбільшими викликами є:

– проблеми у самому ЄС. Якщо проаналізувати країни, що входять до Європейського Союзу, то у більшості з них в останні роки відзначається спадний рівень ВВП, а такі країни, як, наприклад, Греція, взагалі стали депресивними;

– багато країн-учасниць не готові бачити Україну серед членів Європейського Союзу через слабкий рівень розвитку нашої держави, депресивний стан економіки, щорічну інфляцію та внутрішні проблеми, а, також багато країн займають вичікувальну позицію, адже вони не готові втрачати такого торгівельного партнера, як Російська Федерація;

– відсутність ідеологічної єдності в Європі щодо бачення України в ЄС та проблема розширення Європейського Союзу;

– зовнішній виклик, кинутий Росією, який передбачає агресію, тиск та перешкоджання вступу України в Європейський Союз.

Враховуючи ці проблеми, на швидку інтеграцію України чи тим більше вступ у ЄС можна не розраховувати у короткій перспективі. Для ще більшої підтримки населення необхідно проводити успішні внутрішні реформи, позитивний ефект яких буде

відчутний кожному пересічному громадянину. Нині найменший відсоток населення підтримує європейський вибір України на Сході країни.

Розглянемо місце України у міжнародних рейтингах (табл. 1).

Проаналізувавши цю таблицю, можна зробити висновок, що в Україні найгірша ситуація серед аналізованих країн з економічної свободи, ведення бізнесу та сприйняття корупції. Саме ці фактори гальмують розвиток в Україні малого та середнього бізнесу, покращення інвестиційного клімату для залучення зовнішніх інвестицій, та соціально-економічний розвиток загалом. Найгірші справи, крім України, також у Молдові, Росії та Білорусі, проте, навіть рейтинги цих країн є вищими. Лідерами ж серед аналізованих країн за наявним станом розвитку економіки, інтеграційних процесів тощо є Угорщина, Словаччина та Польща. Відповідно до наведених вище індексів, конкурентоспроможність держави визначається як набір інструментів, стратегій та факторів, що визначають її продуктивність. Можна констатувати, що при середньому показнику індексу ведення бізнесу 71 Україна посіла 142 місце з 183 можливих. Саме тому висновок, що бізнес в Україні існує всупереч, а не завдяки створеним умовам, напрошується сам собою.

Оскільки йдеться про західноєвропейську інтеграцію, яка вступила у найвищу фазу свого розвитку – а саме створення єдиної валютної системи, то виникає питання майбутньої участі України в економічному і валютному союзі (ЕВС), адже без цього неможлива повна інтеграція нашої держави. Проте в ЕВС є чіткі критерії, яким має відповідати країна. Розглянемо ці критерії та порівняємо їх з українськими реаліями.

Першим критерієм є дефіцит державного бюджету, який не має перевищувати 3% ВВП держави. За офіційною статистикою Міністерства

Таблиця 1

Місце країн у міжнародних рейтингах

Країна	Місце у рейтингу				
	Індекс глобальної конкурентоспроможності	Індекс економічної свободи	Індекс людського розвитку	Індекс ведення бізнесу	Індекс сприйняття корупції
Азейбарджан	57	96	86	38	143
Білорусь	-	150	68	58	139
Грузія	93	26	89	11	66
Казахстан	72	82	82	63	120
Молдова	94	125	117	94	89
Польща	39	71	41	72	49
Росія	63	143	71	120	146
Румунія	67	63	63	55	71
Словаччина	60	35	42	42	56
Угорщина	52	51	43	47	46
Україна	89	162	85	142	146

Джерело: [6]

Фінансів України, у 2018 році дефіцит бюджету (або ж перевищення видатків над прибутками) становив 1,66%. Тобто за цим критерієм Україна наче спроможна до участі в ЄВС, але і тут є спірні моменти. По-перше, наша держава має негативну історію, пов'язану з дефіцитом бюджету, адже у 2009–2010, 2012–2014 роках цей показник перевищував 3 і навіть 4%, а в 2016 році був близьким до 3% та становив 2,96% [7]. До того ж, значна частина дефіциту бюджету покривається за рахунок трансів та дотацій. Не слід забувати про те, що в найближчі роки державі потрібно почати віддавати найбільші щорічні суми зовнішнього боргу, що може спричинити ще більший дефіцит у бюджеті. Другим критерієм є не перевищення державного боргу 60% ВВП. За цим критерієм Україна не є успішною, адже рівень державного боргу за різними джерелами становить 72–75% ВВП. До того ж, не лише в ЄВС, а й Бюджетному кодексі України записано, що державний борг не має перевищувати 60%. Третій критерій – темпи інфляції не повинні перевищувати середній показник трьох країн-кандидатів з мінімальною інфляцією більш ніж 7,5 пункти. Цей критерій у свою чергу пов'язаний з 4-м критерієм, де зазначено, що довгострокові облікові ставки не повинні перевищувати середній показник з мінімальною інфляцією більш ніж 2 пункти. І останнім, п'ятим критерієм є те, що валюта країни повинна бути присутня в механізмі обмінних курсів Європейської валютної системи не менше двох років.

Проте, говорячи про пріоритети геоекономічного розвитку України, необхідно не забувати про обрання одновекторності в поєднанні з партнерством в інших векторах як ключовий елемент успіху. Адже без цього неможливо уявити вихід з депресивного стану економіки, приріст ВВП та індексів України на світовій арені. Нині геостратегія України знаходиться на периферії трьох світових парадигм, які включають євроазійську, євроатлантичну та південно-східну зовнішньополітичну орієнтацію держави. Всі ці парадигми мають глибокі історичні корені та необхідну обґрунтованість, що зумовлено географічним розташуванням України. Державі необхідно не просто бути буферною зоною між Сходом та Заходом, але й у власних інтересах використовувати вигідне географічне розташування. Україна є потужною транскордонною державою, що визначається двома характерними особливостями: спільність кордонів з багатьма державами; в Україні на зовнішній кордон держави виходить 20 областей, тобто, фактично майже кожна область виходить на кордон сусідніх держав [8].

Враховуючи вигідне геополітичне положення, держава за вибору інтеграції в західноєвропейський простір має активно будувати партнерські відносини з країнами-сусідами та євроазійським

регіоном. Геоекономічний статус України визначається певними ендогенними та екзогенними чинниками. До ендогенних факторів можна віднести визначені державою геоекономічні стратегії розвитку, реалії розвитку та стану економіки, а також, реалії, масштаби та стан ресурсного потенціалу. Одним з важливих моментів для України є вироблення стратегії щодо недопущення перетворення нашої держави в буферну зону між Сходом і Заходом, адже тоді курс одновекторності в поєднанні з партнерством із країнами, що не є членами ЄС чи членами інших блоків, перетвориться на курс двовекторності та залежності як від Сходу, так і від Заходу.

Оскільки зараз проходить активний процес переміщення економічного та фінансового центру світу від Америки до Китаю та Індії, важливим напрямом розвитку стає партнерство з країнами Азії. Більше того, на сьогодні Україна має позитивне сальдо у торгівлі з країнами Азії. Саме тому збільшення обсягів торгівлі з країнами є одним з шляхів для подолання від'ємного зовнішньоторговельного сальдо, стабілізації економіки, і, відтак, це може стати ключовим моментом для зменшення державного боргу. Не слід забувати про те, що Україна має певні напрацювання у співпраці з країнами Латинської Америки.

Ідеї багатовекторності української геополітики та геоекономіки постали ще з часів здобуття Україною незалежності, проте насправді це було критерієм для проведення політики двовекторності, так званого балансування між Сходом та Заходом. Геоекономічним пріоритетом України не має бути політика балансування з такими характерними ще донедавна рисами у зовнішній політиці, як позаблоковість, ізоляціонізм, прагматизм та інтеграційна амбівалентність. Політика багатовекторності для нашої держави в сучасному світі має проявитися насамперед у виборі одного конкретного вектору розвитку, яким нині чітко визначено західноєвропейську інтеграцію. Таким чином, входження України до Європейського Союзу має супроводжуватися реформами на кшталт більшості європейських країн, які допоможуть підвищити рівень соціально-економічного життя, стан економіки, вихід з депресивного стану економіки, та побудови України на кшталт європейських держав за цінностями, законами, політичними поглядами та суспільно-економічним життям. Проте, рухаючись в одному напрямі, зовнішня політика країни має проявлятися одночасно у партнерстві зі Сходом, з євроазійською зоною, налагодженням відносин із Африкою, країнами Латинської Америки та Далеким Сходом. Також необхідно відмітити, що одним із найбільших пріоритетів зовнішньої політики України є відносини зі США.

Висновки з проведеного дослідження. Політика багатовекторності чи двовекторності врешті-

решт закінчилася вибором України на користь інтеграції до Європейського Союзу, що є головним пріоритетом геоекономічної політики України. Хоча перспективи вступу України до ЄС залишаються невизначеними в часі, проте європейський шлях розвитку має розглядатися країною як орієнтир для здійснення реформ, спрямованих на реалізацію конкурентних можливостей України. Нині для реалізації планів вступу до ЄС нашій державі необхідно подолати низку економічних, політичних, стратегічних та територіальних проблем. Насамперед ці проблеми пов'язані з подоланням бідності, боротьбою з корупцією, зменшенням рівня інфляції, збільшенням індексів ведення бізнесу та інших індексів, встановленням чіткої стратегії розвитку та вирішенням територіальних проблем, пов'язаних із війною на Сході, а також багатьох інших проблем. Саме тому надіятися на швидке входження України в ЄС нині недоцільно. З цієї причини можна запропонувати на перших кроках почати вирішувати проблеми внутрішнього та зовнішнього характеру, почати віддавати зовнішні борги та стати інвестиційно-привабливою державою.

Під час вибору національних пріоритетів у інтеграційних процесах та геоекономічній політиці слід враховувати такі чинники: реальні можливості вітчизняної економіки; специфіку виробничого та ресурсного потенціалу; кон'юнктуру внутрішнього ринку тощо.

Також рекомендовано здійснювати активну та гнучку зовнішню політику на таких напрямках, як посилення та розвиток двосторонніх відносин, посилення відносин з ЄС та розширення участі в європейському регіональному співробітництві, активне членство в ООН та інших міжнародних організаціях, посилення співпраці зі США, Китаєм, Індією.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Згуровський М.З. Сучасний геоекономічний світ і нова відповідальність. Неоекономічні сценарії розвитку і Україна. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/14319-15-suchasniy-geoeconomichniy-svt-nova-vdpovdalnst.html> (дата звернення 5.06.2019).
2. Карнаков І.А. Проблеми багатовекторної інтеграції України в систему міжнародних економічних зв'язків у сучасних умовах. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kiazsu.pdf> (дата звернення 5.06.2019).
3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України, редакція від 7.02.2019р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення 5.06.2019).
4. Беззуб І. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:suchasniy-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350 (дата звернення 5.06.2019).
5. Європейська інтеграція України сьогодні: проблеми, виклики, завдання – думка експертів. *Фонд*

демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/article/evropeyska-integratsiya-ukraini-sogodni-problemi-vikliki-zavdannya-dumka-ekspertiv> (дата звернення 6.06.2019).

6. Костиця М. М. Геоекономічні пріоритети України в контексті інтеграційних процесів. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/66237/62117.pdf> (дата звернення 5.06.2019).

7. Державний бюджет України. Веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/> (дата звернення 5.06.2019).

8. Перепелюкова О. В., Денисюк О.В. Геоекономічна стратегія України та її регіонально-інтеграційні пріоритети. *Економіка та право*. № 2(44). 2016. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgiibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=ecsprec_2016_2_7 (дата звернення 8.06.2019).

9. Манів З.О. Економічна інтеграція України в європейську та світову структуру. *Регіональна економіка*. – URL: https://pidruchniki.com/1152020238856/rps/ekonomichna_integratsiya_ukrayini_yevropeysku_svitovu_strukturu (дата звернення 7.06.2019).

10. Стеченко Д. М. Геоекономічні пріоритети регіонального розвитку України. *Розміщення продуктивних сил і регіоналістика*. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/984/76/1/3/> (дата звернення 9.06.2019).

REFERENCES:

1. Zghurovskiy M. Z. (2010). Suchasnyi heoeconomichnyi svit i nova vidpovidalnist [Modern geoeconomic world and new responsibility]. Available at: <https://westudents.com.ua/glavy/14319-15-suchasniy-geoeconomichniy-svt-nova-vdpovdalnst.html> (accessed 5 June 2019).
2. Karnakov I. A. (2012) Problemy bahatovektornoi intehratsii Ukrainy v systemu mizhnarodnykh ekonomichnykh zviazkiv u suchasnykh umovakh [Problems of multi-vector integration of Ukraine into the system of international economic relations in modern conditions]. Available at: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kiazsu.pdf> (accessed 5 June 2019).
3. Pro zovnishnoekonomichnu diialnist: Zakon Ukrainy, redaktsiia vid 7.02.2019r. № 959-XII [About Foreign Economic Activity: The Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (accessed 5 June 2019).
4. Bezzub I. Suchasnyi stan i perspektivy ukrain-skoji yevrointegratsii [The current state and prospects of Ukrainian eurointegration]. Available at: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:suchasniy-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350 (accessed 5 June 2019).
5. Fond demokratychni initsiatyvy imeni Ilka Kucheriva (2014). Yevropeyska intehratsiia Ukrainy sohodni: problemy, vyklyky, zavdannia – dumka ekspertiv [European Integration of Ukraine Today: Problems, Challenges, Challenges – Expert Opinions]. Available at: <https://dif.org.ua/article/evropeyska-integratsiya-ukraini->

sogodni-problemi-vikliki-zavdannya-dumka-ekspertiv (accessed 6 June 2019).

6. Kostytsia M. M. (2016) Heoekonomichni priorytety Ukrainy v konteksti intehtatsiinykh protsesiv [Geo-economic priorities of Ukraine in the context of integration processes] *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*. Available at: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view-File/66237/62117.pdf> (accessed 5 June 2019).

7. Derzhavnyi biudzheth Ukrainy (2019) *Veb-sait*. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/> (accessed 5 June 2019).

8. Perepeliukova O. V., Denysiuk O.V. (2016) Heoekonomichna stratehiia Ukrainy ta yii rehionalno-intehtatsiini priorytety [Geo-economic strategy of Ukraine and its regional-integration priorities]. *Ekonomika ta pravo*, № 2(44). Available at: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgibin/>

[irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=URN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ecprec_2016_2_7](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=URN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ecprec_2016_2_7) (accessed 8 June 2019).

9. Maniv Z.O. (2009) Ekonomichna intehtatsiia Ukrainy v yevropeisku ta svitovu strukturu [Economic integration of Ukraine into the European and world structure]. *Rehionalna ekonomika*. Available at: https://pidruchniki.com/1152020238856/rps/ekonomichna_integratsiya_ukrayini_yevropeysku_svitovu_strukturu (accessed 7 June 2019).

10. Stechenko D. M. (2001) Heoekonomichni priorytety rehionalnoho rozvytku Ukrainy [Geo-economic regional development of Ukraine]. *Rozmishchennia produktyvnykh syl i rehionalistyka*. Available at: <http://studentbooks.com.ua/content/view/984/76/1/3/> (accessed 9 June 2019).

Tanasienko Natalia

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Economic Theory
Khmelnysky National University

Fedorchuk Maksym

Master
Khmelnysky National University

GEO-ECONOMIC PRIORITIES OF UKRAINE

The purpose of the article is to study the development of Ukrainian geoeconomic opinion from the time of independence and to this day, as well as priorities in geoeconomics of Ukraine to date and problems that impede the implementation of geoeconomic strategy. The lack of a strategy has led to Ukraine becoming a buffer zone. That is why it is necessary to analyze the problems and prospects of European integration, the choice of one stable vector of development and strengthening of cooperation with other non-EU states.

Methodology. Methods of analysis and comparison have been used for research of index indicators. The method of generalization is used to identify the internal and external problems of European integration of Ukraine.

Results. One of the main problems of Ukraine is non-blockade and lack of understanding where to go, that is, the problem of choosing a vector. European integration should be a priority, since such a choice has been made by the Ukrainian people. On the road to European integration, Ukraine has to overcome many problems related to economic, social and political life. One of the problems is the backwardness of Ukraine in terms of economic development and economic freedom. In addition to the fact that it is difficult to conduct business in the country, Ukraine has a high level of corruption, low GDP, as well as low global competitiveness and human development. It is suggested to follow the chosen vector of European integration. European society should be an example for Ukraine for further reforms. It is necessary to analyze the experience of each state of the European Union in overcoming poverty, corruption, increasing the country's GDP and building a strong economy. Building on the Ukrainian model of European state development, we need to take into account Ukrainian realities, as well as the real possibilities of our economy and the state of the domestic market. At a time when the country needs to be rebuilt like other European countries, one should not forget about cooperation with other partners. It is necessary to cooperate with the European-Asian region, to strength cooperation and contacts with the USA, China, India. It is promising to work on establishing links with the countries of Africa and Latin America. As these regions are rapidly developing, cooperation with them may well be economically profitable for Ukraine.

Practical implications. Today, in order to implement EU accession plans, our country needs to overcome a number of economic, political, strategic and territorial problems. We must begin to solve internal and external problems, begin to give away external debt and become an investment-attractive state. When choosing national priorities in integration processes and geo-economic policy, the following factors should be taken into account: real possibilities of the domestic economy; specific production and resource potential; the situation of the domestic market, etc.